

Presidential Communications Office

Presidential News Desk

**SPEECH OF
PRESIDENT RODRIGO ROA DUTERTE
DURING THE INAUGURATION OF LISAP BRIDGE PROJECT**

[Delivered at Bongabong, Oriental Mindoro |
03 April 2018]

Salamat po. Thank you for your courtesy. Pwede ho kayong umupo.

Public Works and Highways Secretary Mark Villar and other members of the Cabinet; Representative Reynaldo Umali and other members of the House of Representatives; Oriental Mindoro Governor Alfonso Umali Jr.; League of Municipalities of the Philippines National Chairperson Mayor Maria Fe Brondial, Socorro, it means succor; Bongabong Mayor Elgin Malaluan; fellow workers in government; mga kababayan ko.

Ilan tayo ditong NPA? 'Yung totoo lang. *[laughter]* Nagkahiyaan pa. Sige na. Kaya 'pag mag-usap tayo...

I will deviate from my speech. Ilang oras ako nag-travel tapos dalawang pages. Anak ng... *[laughter]*

Alam mo, I'd like to address myself first to the NPAs. Alam mo hindi tayo magkalaban. Gusto ko mang lumaban eh ang puso ko sinasabi niya "ang kapwa mo Pilipino pinapatay mo."

But the problem is, kayo ganun rin. Gusto kong magkaroon tayo [mapayapang] usapan. But along the way, papunta doon maraming --- well, obstructions and everything but you must understand, dapat intindihin ninyo hindi madali magpunta sa paratingan natin.

Forgive my Tagalog because halo ako. So kaming mga taga-Mindanao, hindi masyadong marunong ng Tagalog, hindi rin marunong ng Bisaya.

Pero nagkakilala kami ng NPA. Marami kayo eh. Alam mo sa totoo lang, matagal na itong mga bagay-bagay na ito and even during the past administration, 'yung nakaraan, kaya nilang gawin 'to.

For one reason or another, minsan --- well, extortion. Tawag ninyo revolutionary tax. Eh okay lang 'yan sa atin kasi rebelde eh. And we can understand it. Nagpapakamatay kayo diyan sa prinsipyo.

Ang problema, dalawa tayo. Kasi kami dito nagpapakamatay rin kami sa pinapaniwalaan namin na tama.

And so if we can have a middle ground, hindi ko man sinasarahan lahat because hindi totoo 'yang forever. Maski sa magkakasintahan, ngayon lang 'yan bukas 'pag hawakan na ang kamay wala na. *[laughter]*

So let us agree on some fundamentals. Alam ko wala kayong pera. Ah pero sige kayo pasyal-pasyal sa bukid, wala naman kayong trabaho. And you have to resort to taxation. I understand that.

I understand that you have to have money to proceed to where you would like to be.

Ako po'y ready --- I will subsidize the peace process. Ako 'yung babayad ng hotel, ako 'yung babayad ng gastos ninyo. At 'yung mga tao ninyo, kung ano ang naipon, 'yun na muna ang gastusin ninyo.

In the meantime na kung gusto niyo talagang totohanan is you stop immediately, you and I ceasefire tayo. Ni walang isang putok, maski labintador and I would be happy. *[applause]*

Then I said, I can subsidize your cost. Hindi naman kayo marami masyado. Palagay natin kung pagkain lang ang ano, I can take care of that.

I said if you want peace, you have to invest money in peace. Kaya pwede tayong mag-usap. Hintuan ninyo ang revolutionary government, huwag na kayong mag-sunog in the name of taxation kasi kakaawa 'yung mga negosyante.

At walang gustong pumasok nang ganito kasi kung hindi niyo sunugin --- minsan at worst pinapatay ninyo 'yung tao na --- for the simple reason that he is there to earn a living.

So may representative man ako doon, pag-usapan natin 'yan. Number one is ceasefire, no taxation, at ceasefire na labas-pasok para makapaggawa ako ng maraming ganito bridge all over the country. May pera tayo. *[applause]* Ang problema in some areas, we cannot proceed because there is trouble.

Dito kaya ko. Gusto ko ngang lagyan ng bridge lahat dito sa Mindoro maski walang tubig *[laughter]* para may hanap-buhay lang ang tao.

Huminto na nga kayo diyan. Anak ng pa... I don't know kung how soci... Magkaibigan tayo, alam ng buong Pilipinas 'yan. Alam ng military, alam ng pulis na I used the --- I used to cross the ideological barriers.

Alam ko nung election Duterte kayo. Kaya along the way, understand that I have a burden on my shoulder and it is really the greatest good for the greatest number. Kokonti lang man kayo. Eh samantala ang trabaho ko buong Pilipinas.

Ayaw ko ngang magpatayan eh. Sayang ang pera. Gawa na lang natin ng ospital, gawa na lang natin ng mga eskwelahan, mag-usap na lang tayo.

At ito let me be very clear on this: I cannot concede to you 'yung tinatawag nila na coalition government. For the simple reason that I do not own the sovereign power of the state.

It is the people, kayo, kayo mismo --- kayong mga NPA hawak ninyo 'yan. Kaya tayong lahat. At ang Constitution at any other country for that matter, maski saan ka magpunta may election na talaga ngayon.

Hindi na panahon ng dictatorship

'to eh. Hindi na panahon ng hari. Wala na 'yang mga monarchical... So ang may-ari nito kayo.

But ang sabi ng ating batas na this can only be exercised --- hindi naman tayo pwedeng lahat na sabay-sabay --- to persons or citizens who are elected by the people. 'Yan ang problema. So hindi ko talaga maibigay 'yung hindi sa akin.

So pero kung sabihin mo upliftment sa country, we can have a high commission or something, be it a mandatory duty or advisory lang, mapag-usapan natin kung ano ang kapayapaan.

Tumatanda na rin kayo --- pati 'yung mga NPA dito, 'yan, 'yan sila ano, nakikinig man 'yan. Ano bang nakuha niyo dito? Maraming galis pati... Ano bang alimatok sa inyo? *[What's alimatok in Tagalog?]* O, linta. Puro 'yung leeg ninyo may linta dito, linta doon, linta...

It's about time that you stop scratching and I am ready. I said we first go to the fundamentals minus a coalition government.

Ngayon kung nandiyan na kayo, maggawa tayo ng partido sasali ako sa inyo, totoo 'yan. Alam ninyo 'yan.

You know after the Cory revolution, itong taksil na 'to, *[laughter]* si Bebot Bello pati ako --- mga left kami eh. Sumala --- sumali kami sa partido. Partido Bayan. Pumunta kami ni Bebot. Pero 'yung sabi ko, you should be run by a political person.

Eh pinasukan kasi ninyo ng armado eh. 'Yung armed component ng NP --- ah Communist Party --- pumasok doon sa Bayan. We were just thinking na NDF, 'yung mga political officer, 'yung mga bright na anak natin, anak ninyo nakapag-aral, 'yun ang dapat.

Ang problema pumasok ang armed component. Sabi ko kay Bebot, sabi ko, "Bot, mauna na ako. Hindi ako pwedeng makipagbarilan diyan sa..." Sinong patayin ko, kayong NPA o mga sundalo? Manalo ka? Wala, talo tayong lahat, talo tayong lahat.

So the progress of the nation is really being pushed down. It's about time, 50 years in the making. You want another 50 years of bloodshed? Napaka --- kakonsensya 'yan.

Ako matanda na. Wala na, wala na. After this wala na ako. Kalimutan ko na 'yung araw na ito papunta ako dito, patulog-tulog pa ako kanina sa --- bigla na...

Sabi ko, "Saan tayo?" Sabi nila, "President, punta ka ng Mindoro." "Saan 'yang Mindoro?" *[laughter]* Sabi niya, "Diyan banda, malapit lang dito, mga few --- 40 minutes?" "Parte ba 'yan ng Pilipinas?" *[laughter]*

"Bakit Presidente, hindi mo alam?" "Maraming NPA diyan." "Marami. Siguro mga kalahati doon sa nakikinig sa'yo mga NPA na 'yan." *[laughter]*

Eh p***** j**, lugar man ninyo 'to. 'Wag na tayong magbolahan.

So... Ah, Mindoro. Tapos bigla na ako nagtanong sa yaya ko, "Sino nga pangalan ko?" *[laughter]* Sabi niya, "Ikaw man si Rodrigo." "Rodrigo ano?" "Duterte." "Anong --- anong trabaho ko?" "Ikaw 'yung Presidente ng Pilipinas, dapat magdala ng kapayapaan dito sa ating bayan," sabi.

Ngayon, sabi ko, "Pero nasaan ako?" "Medyo... Presidente malimutin ka na. Alam mo pa bang nandito ka sa bahay ng ano?" "Hindi na. Sino mang pangalan ko uli?" *[laughter]*

Pero sabi niya, "Presidente, naalaala mo si ano?" Sabi ko, "Oo." "Si ano?" "Oo." "Si ano?" "Oo." "Si Elena?" "Oo." "Margarita?" "Oo." *[laughter]* Sabi, "O, kulang pa ng isa." Tapos sabi ko, "Si May. O anim." "Naalaala mo pa?" "Ay, p***. Pagka girlfriend, wala 'yan." *[laughter]* Trabaho lang ako tinatamad. Anak ng p***** j**.*[laughter]*

Ayaw... Hindi ko ma... Gusto kong makuha 'yung kapayapaan sa panahon ko. Sa totoo lang. Wala akong galit sa inyo. Wala akong galit sa... Alam ko, naintindihan ko kayo. Kaya nga sinuportahan ninyo ako.

But you know there is always a time to stop. As there is always a time to fight and die, there is always a time... Sabi nga ng Ecclesiastes, "A time to live and be productive."

So ito, first time ko ito nagsalita since Sison is always mentioning about the peace process. I am ready. First thing is we should stop killing each other. Then if we can have peace; and if you do not have the money, government will subsidize it.

All pati 'yung --- diyan sa bukid kayo dito sa... Ano man ang pagkain ninyo di...? Well mga NPA kaya nga sabi ko eh, mag-open forum. Anong pagkain niyo dito? Wala? Maghirap kayo kasi ang bayan maraming sundalo o.

Padalhan ko kayo dito. Ano? Tocino, hamon, bangus na tinapa, ano pa? Magpunta kayo ng Malacañan i-blowout ko pa kayo. I've been inviting everybody. 'Wag ninyong misamaan --- masamain ninyo 'yung mga kasama ninyo na nag-surrender. Wala namang nangyari eh.

And they are not even used by the military. I just give them house, mag-training ka sa TESDA, nandito si Gene Mamondiong, ayan. He's a Muslim, he's a Maranao. Kaya niya magtayo dito kaagad to teach you.

In the meantime that you are learning, I will pay you. Babayaran ko kayo. *[applause]* Malaki. Siguro mga... Magastos kayo eh, mga 50,000 a month okay na? *[crowd cheers]* Okay, sige.

Utang lang muna 'yung 55. *[laughter]* Lista mo lang kay... Ngayon kung maghintu kayo, then we progress, then that is the time I...

Alam mo, sa totoo lang, masakit sa akin. Sabihin ko sa inyo 'yung sabi ng mga kritiko 'yung nagbastos ako sa 'yung ano ng... Sa Malacañan 'yun.

Tinatanong ko isa-isa. Sabi ko, "Ilang taon ka na na hindi nauwi?" Sabi niya, "Mayor, the last time was eight years ago. Hindi na ako nakabalik ng..."

"Ikaw," sabi ko, "Ilan ang anak mo?" Sabi niya, "May dalawa kami." "Ibig mong sabihin pumasok kayo sa NPA, iniwan ninyo 'yung mga bata?" "Oo."

Kaya nag-init ang ulo ko. Ikaw? Tapos doon 'yung kaharap ko, sabi ko, "Ikaw?" "Seventeen --- Mayor, hindi kami mag-asawa, hindi kami nakauwi. Ito ngayong katabi namin, 'yung anak namin 17 years old."

Kaya ako nag-init. Sabi ko, "Kayong mga amazona, kung papasok lang naman kayo ng giyera, laban ang gobyerno, either mamamatay ka o papatay ka ng tao."

'Yan ang simple na equation diyan eh. Ngayon kung ikaw mamatay sa engkwentro, ililibing ka lang diyan maski --- diyan o sa loob diyan sa --- 'yan, 'yan, 'yang gubat na 'yan.

At 'yang mga anak ninyo na iniwan ninyo sa tatay ninyo, kapatid ninyo, lalaki 'yan na lulutang.

'Yung dalawang sinabi ko, kayong mga amazona, 'yung akin lecture 'yon. Sa galit ko. Para --- nag-iisip ako para sa kapwa ko. Maawa ako sa tao eh.

Sabi ko, kayong mga amazona, kung papasok lang naman kayo diyan sa bagay na 'yan, 'wag kayong manganak. 'Wag kayong mag-iwan ng problema, isang tao, na hindi naman niya kasalanan bakit siya...

Sabi ko 'pag nagalit ako, babarilin ko 'yang p***** ninyo. *[laughter]* 'Yon ang sinabi ko pero sa galit. I was not there to slur the women. Ganun talaga ako magsalita eh probinsyano eh. Ganun kami magsalita.

'Yung sabihin mo na galing kanal, eh anak lang ako ng mahirap eh. Eh bastos ako? Eh 'di talagang bastos ako. Wala akong magawa diyan.

Sabihin nila nagpapatay ako ng tao? Eh nagpapatay talaga ako ng tao. P***** i** sige mag-droga ka diyan. Sinabi nang huminto kayo eh.

Live ba 'yan? O nakikinig naman 'yung human rights pati 'yung isa ring ugok. *[laughter]* Ang yayabang mga ano diyan...

Sabi ko nga eh it was a defense that I concocted when De Lima was investigating me when I was mayor.

Alam ko na ang depensa ko kasi fiscal ako. Before anything else, pag-upo ko sa araw na 'yon mag-prosecute, ang unang tanong ko is, "Do we have jurisdiction over the case? Sa municipal ba 'yan o sa RTC?" Pagka sa RTC 'yan, mali ang demanda.

Second, "Ito bang korte na ito, may jurisdiction sa pagkatao ko?" Itinago ko 'yan ng ilang taon. Alam mo bakit? Gusto ko lang malaman sa sarili ko ilang stupido na tao sa mundong ito.

Alam ko kung binitawan ko 'yung depensa ko, it was a last recourse kasi sabi ng King of Jordan na kapatid niya 'yan.

So ito naman si --- sabihin ko, ayaw ko na... Gusto kong gumanti. Sabi ko, "Ikaw, p***** i** kang pagong ka.

Sabi niya, "'Wag, 'wag, 'wag..." Kasi may ipinangako sa akin 'yan. Dalawang magaganda --- mahal. Hindi natin kayang bilhin.

Sabi niya, "'Wag ka na lang magalit." Hindi na lang ako, panalipas...

Ang gusto kong sabihin sana, hoy, p***** i** mo, commissioner ka. Ako kailangan magpunta ng psychiatrist. Sabi ng psychiatrist sa akin, "Okay ka man, Mayor. Pala mura ka lang. Either mayabang ka o talagang bastos ka. So on both counts, yes. Pero 'yung nag-criticize sa iyo, sabihin mo rin sa kanya na parang tingin ko, walang laman 'yung ut --- 'yung ulo niya."

Gusto ko na sanang sabihin, you know, mister --- eh kapatid ng king ng ano eh. Sabi niya --- sabihin ko sana, "Look, you have a big head but it's empty. There is no gray matter between your ears. It's hollow. It's empty. It cannot even sustain a nutrient for your hair to grow." Kasi ubos naman 'yang buhok niya dito. *[laughter]*

T*** i** mo, l***** ka. *[applause]* Pero... 'Wag na lang. O 'di sige. Kaya dreaming kayo ipakulong ninyo ako? Magalit ang NPA sa inyo. 'Di ba, pards? *[laughter]*

'Yan na lang muna ang mensahe ko. But... Baka magalit 'yung nagsulat nito. *[laughter]* Basahin ko lang isang paragraph or the most telling ones.

A new two-lane LISAP Bridge will make the transport of people, goods and services safer and more comfortable.

Travel time from Bongabong to Roxas will be reduced to 20 minutes, 20 --- benefitting more than 7,000 motorists daily.

At nakalagay dito, wala dapat taripa magpasok. Walang taripa dito na pagdaan mo, magkolekta.

Ewan ko lang kung anong naisip nitong mga NPA na ito. Kumukuleta siguro tayo ng sakyanan mga 50. Sige na lista kayo diyan. Tahimik kayo diyan.

Mag-usap muna tayo ng kapayapaan para sa anak mo pati sa apo ko. Let us talk about peace and stop killing.

Ako pumapatay, marami. Pero 'yung pina --- 'yung pinatawad ko na. Pinatawad ko na 'yung mga girls ko.

Bago ko patayin ang pag-ibig namin, pinapatawad ko muna siya. *[laughter]* 'Di ba? Ganun talaga 'yan. *[applause]*

Hi, NPA. Tumahimik na kayo. Mag-isip kayong mabuti. Kaya ako umiisip rin kung paano tayo maging kapatid ulit.

Maraming salamat po.
[applause]

--- END ---

